

DET KONGELIGE
ENERGIDEPARTEMENT

Statsråden

Energi- og miljøkomiteen
Karl Johans gate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

24/2475-

3. desember 2024

Svar på anmodning om statsrådets vurdering - Dokument 8-24 (2024-2025) - Om å stanse nettleiesjokket

Jeg viser til brev av 25. november 2024 fra energi- og miljøkomiteen der det bes om vurdering av representantforslag fra stortingsrepresentantene Tobias Drevland Lund, Marie Sneve Martinussen og Sofie Marhaug om å stanse nettleiesjokket.

Representantene fremmer følgende forslag:

- Stortinget ber regjeringen instruere Norges vassdrags- og energidirektorat / Reguleringsmyndigheten for energi, som regulerer nettselskapene, om at det ikke skal være mulig å ta ut store overskudd på strømkunders nettleie.*

I en tid hvor etterspørselen etter nettkapasitet er betydelig og mange nettselskap varsler behov for investering i nettkapasitet, er det viktig for regjeringen at nettleien er på et overkommelig nivå for kundene. Nettselskapenes inntekter er underlagt streng regulering. Inntektsreguleringen skal sikre at nettselskapene drives effektivt og at nettkapasiteten utnyttes mest mulig effektivt.

Reguleringsmyndigheten for energi (RME) fastsetter årlig en tillatt inntekt for hvert enkelt nettselskap i tråd med kravene som følger av energiloven med forskrifter. Denne skal fastsettes slik at inntekten over tid dekker kostnader ved drift og avskrivning av nettet, samt gi en rimelig avkastning på investert kapital, gitt effektiv drift, utnyttelse og utvikling av nettet. Dette bidrar til å holde nettleien nede, samtidig med at de riktige investeringene gjennomføres til riktig tid.

Hvor mye utbytte eierne tar ut av nettselskapene har ikke betydning for nettselskapets inntektsramme, og derfor heller ikke for størrelsen på nettleien. Det som er avgjørende for nivået på nettleien, er hvor mye selskapet investerer, hvor mye de bruker på drift og vedlikehold, og hvor effektivt selskapet utfører disse oppgavene.

Samtidig er en rimelig avkastning for nettselskapene nødvendig for å dekke selskapenes lånekostnader og avkastning på egenkapital. Fastsettelsen av referanserenten, som bestemmer avkastningen til eierne av strømmettet, skal reflektere hva som er rimelig avkastning for et gjennomsnittlig effektivt nettselskap over tid, og gjenspeiler den økonomiske risikoen eierne av nettselskapet står overfor. En for lav referanserente medfører risiko for at nødvendige investeringer ikke blir gjennomført, mens en for høy referanserente medfører risiko for overinvesteringer i nettet.

Det er avgjørende at nettselskapene har en tilstrekkelig høy kontantstrøm til å dekke sine løpende utgifter, samt til å bidra med nødvendig egenkapital til de store investeringene som kommer. RME arbeider kontinuerlig med å utvikle den økonomiske reguleringen, herunder å finne riktig nivå for referanserenten. Etter min vurdering er det ikke faglig grunnlag for at RME skal endre referanserenten for å forhindre høy avkastning til eierne av nettselskaper.

Avslutningsvis vil jeg vise til at det er RME som har ansvaret for innteksreguleringen, som en uavhengig reguleringsmyndighet. Energiloven gir ikke departementet adgang til å instruere den uavhengige reguleringsmyndigheten for energi om utøvelse av myndighet som er tillagt RME.

Jeg anbefaler at Stortinget ikke ber regjeringen gjennomføre dette forslaget.

2. Stortinget ber regjeringen instruere Statnett om å prioritere nettutbyggingen strengere, slik at infrastruktur for husholdninger og eksisterende fastlandsindustri prioriteres over elektrifisering av norske olje- og gassinstallasjoner og nye utenlandskabler, for å unngå økning i nettleien.

Jeg kan forsikre representantene om at Statnett allerede i dag har en tydelig prioritering av nettprosjekter i sin portefølje, der prosjekter som er nødvendig for å sikre forsyningssikkerheten prioriteres svært høyt.

Jeg er svært negativ til at nettselskapene, som er naturlige monopoler og strengt regulert gjennom energilovgivningen, skal velge vekk hvilke bedrifter og enkeltsektorer som ikke skal gis tilgang til kraftmarkedet i Norge. For meg er det viktig at Norge skal være et attraktivt land å investere og etablere seg i. Dette krever forutsigbare og stabile rammebetingelser. Jeg mener at Norge er tjent med at nettselskapene fortsatt skal opptre nøytralt overfor aktører som forespør tilknytning til nettet og gi tilgang til kraftmarkedet på ikke-diskriminerende og objektive vilkår.

Dersom det ikke er driftsmessig forsvarlig å gi tilknytning i eksisterende nett, skal nettselskapene uten ugrunnet opphold utrede, omsøke og gjennomføre nødvendige

investeringer i nettet for å kunne gi tilknytning. Energidepartementet arbeider med å ferdigstille forskriftsbestemmelser som innebærer at nettselskapene skal vurdere modenheten til prosjekter som forespør kapasitet. Dette innebærer at nettselskapene skal prioritere prosjekter som faktisk gjennomføres. Det er prosjekter som faktisk etableres som bidrar til verdiskaping og arbeidsplasser.

Premisset i representantens forslag om at enkeltforbindelser i Statnetts portefølje kun kommer en bedrift eller en sektor til gode, er også feil. Selv om en nettinvestering kan utløses av en type forbruk, for eksempel kraft fra land, så vil den også ha nytte for flere. Nettanleggene kan legge til rette for annen fastlandsindustri, økt kraftproduksjon, og også gi bedre forsyningssikkerhet for eksisterende kunder. Når tilknytning av en kunde utløser ett eller flere netttiltak, skal nettselskapet kreve anleggsbidrag. Det demper tariffvirkningene for eksisterende kunder. Videre vil også nye kunder måtte betale nettleie, og være med på spleiselaget for å dekke kostnadene til investeringer, drift og vedlikehold av nettet, sammen med resten av kundemassen.

Jeg viser videre til at regjeringen har slått fast i Hurdalsplattformen at den ikke vil godkjenne nye mellomlandsforbindelser i denne stortingsperioden, og til min vurdering av forslag 3.

Jeg anbefaler at Stortinget ikke ber regjeringen gjennomføre dette forslaget.

3. Stortinget ber regjeringen sørge for at utenlandskabler ikke finansieres gjennom nettleien.

Regjeringen har slått fast i Hurdalsplattformen at den ikke vil godkjenne nye mellomlandsforbindelser i denne stortingsperioden.

De etablerte likestrømforbindelsene til kontinentet og UK genererer årlige inntekter for Statnett gjennom såkalte flaskehalsinntekter. Disse inntektene går i sin helhet til reduksjon av transmisjonsnettтарiffen og kommer derfor alle nettkunder i Norge til gode. Siden kabelen til Tyskland ble satt i drift i 2020 har Statnetts samlede flaskehalsinntekter fra sjøkablene til kontinentet og Storbritannia vært over 19 mrd. kroner¹ som har resultert i tilsvarende reduksjon i nettleie.

Det er kun staten gjennom Statnett som kan eie og drifte nettforbindelser til utlandet og disse er en del av det norske transmisjonsnettet. Det innebærer at både inntekter og utgifter inngår i Statnetts inntektsramme. Dersom representantenes forslag skulle realiseres vil det i ytterste bety at norske nettkunder mister tilgang til betydelige inntekter fra disse mellomlandsforbindelsene.

Jeg anbefaler at Stortinget ikke ber regjeringen gjennomføre dette forslaget.

---

¹ Beregnet med kronekurs 26. november 2024.

4. Stortinget ber regjeringen instruere Norges vassdrags- og energidirektorat / Reguleringsmyndigheten for energi om å endre nettleien, slik at nettapet ikke følger markedsprisen på strøm.

Ved overføring av strøm, vil alltid noe elektrisk energi gå tapt på veien. Dette kalles nettap. Nettselskapene måler hvor mye kraft som leveres inn i nettet og hvor mye kundene tar ut, og selskapene må erstatte denne differansen (nettapet) ved å kjøpe tilsvarende kraftmengde i kraftmarkedet.

Kostnaden som følger av nettapet inngår i nettselskapenes kostnadsgrunnlag, som benyttes når RME beregner inntektsrammen for nettselskapene. RME beregner nettapskostnaden ved å multiplisere det fysiske nettapet i MWh med en referansepris på kraft. Referanseprisen varierer mellom nettselskapene avhengig av hvilket prisområde de er lokalisert i. Nettselskapene kan ikke påvirke referanseprisen på kraft, men de har likevel incentiver til å gjøre gode kraftkjøp. Hvis selskapene klarer å kjøpe kraft til en pris som er lavere enn referanseprisen på kraft, vil differansen mellom prisene gi overskudd for selskapet. Nettselskapene har også incentiver til å redusere det fysiske nettapet gjennom drift, utnyttelse og utvikling av strømmettet.

Høsten 2022 fikk regjeringen på plass en midlertidig ordning for omfordeling av Statnetts flaskehalsinntekter for å redusere sannsynligheten for at nettkunder i områder med høy kraftpris skulle få økt nettleie. Siden ordningen kom på plass er det utbetalt om lag 9,2 milliarder kroner til redusert nettleie. Regjeringen har nå sendt på høring et forslag om å forlenge ordningen til å vare ut 2025.

Jeg vil også her vise til at energiloven ikke gir departementet adgang til å instruere RME til å gjøre endringer i den økonomiske reguleringen av nettselskapene.

Jeg anbefaler at Stortinget ikke ber regjeringen gjennomføre dette forslaget.

Med hilsen

Terje Aasland